

Regeringens proposition

1978/79: 8

om kapitaltillskott till Sveriges Investeringsbank AB

beslutad den 3 augusti 1978

Regeringen föreslår riksdagen att antaga de förslag som har upptagits i bifogade utdrag av regeringsprotokoll.

På regeringens vägnar

BO TURESSON

NILS G. ÅSLING

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås att 300 milj. kr. anvisas för teckning av aktier i Sveriges Investeringsbank AB. Den statliga garantin för bankens förbindelser föreslås bli höjd från 4 000 milj. kr. till 5 000 milj. kr.

INDUSTRIDEPARTEMENTET

Utdrag
PROTOKOLL
vid regeringssammanträde
1978-08-03

Närvarande: statsrådet Turesson, ordförande, och statsråden Åsling, Mundebo, Krönmark, Wikström, Friggebo, Wirtén

Föredragande: statsrådet Åsling

Proposition om kapitaltillskott till Sveriges Investeringsbank AB

Sveriges Investeringsbank AB bildades år 1967 som ett av staten helägt kreditaktiebolag (prop. 1967: 56 och 102, SU 1967: 111, BaU 1967: 33, rskr 1967: 289). Det främsta syftet var att förbättra möjligheterna att tillgodose de behov av långfristiga krediter som den fortsatta strukturomvandlingen skulle komma att ställa.

Staten tillsköt vid Investeringsbankens bildande 500 milj. kr., varav 450 milj. kr. i aktiekapital och 50 milj. kr. i reservfond. Vidare ställde staten garanti för bankens förpliktelser till ett belopp av 450 milj. kr. Under de följande två åren anslogs ytterligare 500 milj. kr. till eget kapital och statens garanti för bankens förpliktelser höjdes till 900 milj. kr. (prop. 1968: 1, SU 1968: 103, rskr 1968: 255 och prop. 1969: 1 bil. 15, SU 1969: 49, rskr 1969: 140). År 1975 höjdes statens garanti ytterligare till 2 000 milj. kr. (prop. 1975: 90, NU 1975: 23, rskr 1975: 151) och år 1977 till 4 000 milj. kr. (prop. 1976/77: 100 bil. 17 s. 80, NU 1976/77: 20, rskr 1976/77: 151). År 1977 höjdes vidare den multipel som reglerar bankens rätt att ta upp lån eller ingå garantiförbindelser från högst fem till åtta gånger bankens eget kapital, som f. n. är drygt 1 000 milj. kr. Bankens upplåningsrätt uppgår till drygt 8 000 milj. kr.

Inom industridepartementet har utarbetats promemorian (Ds I 1978: 4) Sveriges Investeringsbank AB:s framtida verksamhet. I promemorian behandlas bl. a. frågorna om bankens verksamhetsinriktning och kreditkapacitet. Promemorian har remissbehandlats. Remissbehandlingen av promemorian anger att några större förändringar inte är erforderliga nu. Detta gäller bl. a. frågan om ett kursgarantisystem. I samband med kommande näringspolitiska proposition och behandlingen av kapitalmarknadsutredningens förslag kommer bankens framtida roll att tas upp. I riksdagsbeslutet (prop. 1977/78: 155, NU 1977/78: 73, rskr 1977/78: 379) om exportkreditfinansiering har Investeringsbankens exportkreditgivning behandlats. I

det följande gör jag en genomgång av bankens nuvarande uppgifter. Vidare föreslår jag åtgärder för att täcka bankens nu aktuella kapitalbehov.

Bankens inriktning anges i 2 § i bolagsordningen. Enligt denna har banken till föremål för sin verksamhet att bidra till finansiering av sådana investeringar inom näringslivet som inriktas på rationalisering, strukturanpassning och utveckling samt att medverka vid finansiering av svensk export. Ändamålsbestämningen har medvetet gjorts tämligen vid, eftersom statsmakterna inte i alltför hög grad önskat avgränsa bankens verksamhet till vissa specifika områden. Uppgiften att lämna exportkrediter tillkom år 1971 (prop. 1971: 1 bil. 1, FiU 1971: 1, rskr 1971: 25). Investeringsbanken har erhållit ett förhållandevis stort eget kapital, vilket har motiverats av att bankens målsättning bl. a. är att lämna relativt riskfyllda krediter.

Investeringsbankens utlåning skall ske till marknadsanpassade räntor och i huvudsak mot säkerhet. Lån som inte ges mot säkerhet (t.ex. inblancokrediter) och aktieinnehav får högst motsvara hälften av aktiekapitalet. I prop. om bildande av banken framhöll föredragande statsrådet dock att banken inte skulle ta hänsyn enbart till olika projekts företagsekonomiska lönsamhet och möjligheterna att ställa säkerheter utan att projektens samhällsekonomiska betydelse och angelägenhet också skulle tas med i bedömningen.

I linje med bankens ändamål har sedan år 1973 garantiförbindelser ingåtts i större omfattning och sedan år 1974 lämnar banken mindre lån i samverkan med företagareföreningarna. Banken har sedan starten haft möjlighet att gå in som ägare i företag. Det är dock först under de senaste åren som detta har skett i någon nämnvärd omfattning. Investeringsbanken har även möjlighet att medverka vid emissioner av obligationer och förlagsbevis, något som hittills inte har skett. Banken bedriver viss utrednings- och konsultverksamhet.

Omfattningen av Investeringsbankens låneverksamhet och upplåning under senare år framgår av följande sammanställning (milj. kr.)

	1971	1972	1973	1974	1975	1976	1977
Under året beviljade krediter och garantier	706	1 159	453	1 158	1 900	1 348	2 105
Beviljade krediter och garantier vid årets slut	2 090	2 921	2 867	3 613	4 865	5 676	6 250
Under året utbetalade lån	537	515	465	788	1 021	823	1 337
Utestående lån vid årets slut	961	1 389	1 653	2 127	2 795	3 286	4 086
Nettoupplåning	82	458	710	72	1 048	233	467

Investeringsbankens utlåning är en liten del av den totala svenska kreditmarknaden. Bankens beviljade krediter och lämnade garantiutfästelser låg de första åren på ca 500 milj. kr. per år. De har därefter ökat och har under de senaste åren legat på i genomsnitt drygt 1 500 milj. kr. per år. Totalt beviljade krediter och garantier uppgick vid 1977 års utgång till 6 250 milj.

kr. Utestående lån var vid slutet av år 1977 ca 4 100 milj. kr. Banken har formell möjlighet att låna ut medel eller ställa garantier för sammanlagt ca 9 000 milj. kr.

Den största delen av utlåningen har avsett mycket stora lån. Basindustrin, framför allt massa- och pappersindustri, oljeraffinaderier samt järn- och stålindustri, har fått en betydande del av de stora lånen. Större exportkrediter har främst avsett kraftverk och kraftöverföring. Även varvsnäringen har i betydande utsträckning erhållit stora krediter. Vidare kan noteras att bland de stora lånen utgör delfinansiering av större företags investeringsprogram en stor post.

Lån i samarbete med företagareföreningarna har lämnats sedan år 1974. Lånen har per företag/projekt maximalt uppgått till 500 000 kr. från Investeringsbankens sida och 300 000 kr. från företagareföreningarnas sida. Tidigare i år har banken beslutat höja det högsta beloppet för sin medverkan i dessa kombinationslån till 1 milj. kr.

Banken har framför allt tillgodosett ett behov av investeringskrediter för långsiktiga investeringsprogram som inte har kunnat täckas av de vanliga kreditinstituten. Bankens insats har varit kompletterande, eftersom den ytterst sällan har stått för hela finansieringen av investeringsprojektet. Bankens samarbete med företagareföreningarna har haft stor betydelse för de mindre företagens kreditförsörjning.

Banken har även medverkat vid finansiering av svenska offerter på stora investeringsprojekt i Sverige. Svenska företag möter därvid konkurrens från utländska företag som från sina respektive länder kan erbjuda förmånliga – ofta statligt stödda – exportkrediter. Riksdagen har nyligen beslutat att en viss möjlighet att neutralisera sådan utländsk statsunderstödd kreditkonkurrens skall finnas (prop. 1977/78: 155, NU 1977/78: 73, rskr 1977/78: 379). Enligt riksdagens beslut kommer sådan kreditgivning att efter prövning och beslut av regeringen i varje enskilt fall kunna arrangeras genom Investeringsbanken.

Investeringsbanken har tillförts medel dels genom de statliga insatser som gjordes vid bankens bildande och åren därefter, dels genom extern upplåning. Upplåningen har svarat för ca tre fjärdedelar av bankens finansiering. Den långfristiga upplåningen har, sedan den startade år 1972, kommit att svara för huvuddelen av bankens upplåning. Den medellånga och långfristiga upplåningen har till lika stora delar skett från inhemska och utländska källor. Den inhemska långfristiga upplåningen har i huvudsak skett från AP-fonden med löptider på mellan 10 och 15 år. Upplåningen utomlands har skett till löptider som varierat mellan 5 och 15 år.

Förutom de ordinära kredit- och ränteriskerna i utlåningen löper banken kursrisker i samband med upplåningen i främmande valutor. Kursriskerna uppkommer genom att banken lånar upp i utländska valutor och lånar ut i svenska kronor. Bankens icke realiserade valutaförluster uppgick vid 1977 års utgång till 425 milj. kr. Den begränsade tillgången på medel på den

svenska kapitalmarknaden och de stora valutariskerna vid utlandsupplåningen innebär restriktioner på bankens möjligheter att utnyttja den formella upplåningsrätten.

Betydande kreditanspråk riktas f. n. mot banken. Åtgärder bör därför nu vidtas för att höja bankens kreditkapacitet.

Jag förordar att staten tecknar aktier i banken för 300 milj. kr. Aktierna bör tecknas till viss överkurs och skillnaden mellan denna och aktiernas nominella värde tillföras reservfonden. Aktiekapitalet bör enligt min mening höjas med 270 milj. kr. och reservfonden tillföras 30 milj. kr. Kapitaltillskottet innebär en förstärkning av bankens upplåningskapacitet. Medlen bör anvisas på tilläggsbudget I till statsbudgeten för budgetåret 1978/79. Den statliga garantin för bankens förpliktelser är väsentlig för att banken vid den utländska upplåningen skall kunna erhålla fördelaktiga villkor. Jag förordar därför att den statliga garantin för Investeringsbankens förpliktelser ökas från 4 000 milj. kr. till 5 000 milj. kr.

Bankens insatser i samband med de strukturåtgärder inom bl. a. stål- och skogsindustrierna som staten har tagit initiativ till kan bli avsevärda. I den mån kraven på kreditkapacitet överstiger bankens förmåga de närmaste åren bör särskilda möjligheter till refinansiering öppnas på den svenska kapitalmarknaden. Därvid bör möjligheten till förlagslån prövas.

Hemställen

Med hänvisning till vad jag nu har anfört hemställer jag att regeringen föreslår riksdagen att

1. uppdraga åt fullmäktige i riksgäldskontoret att ikläda staten garanti för Sveriges Investeringsbank AB:s förpliktelser med ytterligare 1 000 000 000 kr. till sammanlagt högst 5 000 000 000 kr.,
2. till *Teckning av aktier i Sveriges Investeringsbank AB* på tilläggsbudget I till statsbudgeten för budgetåret 1978/79 under fonden för statens aktier anvisa ett investeringsanslag av 300 000 000 kr.

Beslut

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och beslutar att genom proposition föreslå riksdagen att antaga de förslag som föredraganden lagt fram.

